

МИЛИЋ Ф. ПЕТРОВИЋ
Историјски музеј Србије, Београд

УВОДНА РЕЧ НА ОТВАРАЊУ ИЗЛОЖБЕ: ДИНАСТИЈА ОБРЕНОВИЋА – ИЗ ЗАОСТАВШТИНЕ

Династија Обреновић једна је од две српске династије новог доба у Србији. Династија која је ослобађала, уздизала, изграђивала и стекла независност Кнежевине, односно Краљевине Србије. У новијој историји Србије, овој династији припада цело једно столеће, што на власти, што у борби за власт. Историја династије Обреновић је у знатном делу и историја Србије у XIX веку и на почетку XX века.

Настављајући Карађорђево дело, Обреновићи су ратовали, војводовали, кнежевали, краљевали и бивали ван власти. Обнављали су, оснивали, потпомагали и контролисали рад државних, културно-просветних и привредних институција: Народне и Кнежеве канцеларије, Државног совјета и попечитељстава, војске и полиције, карантина и болница, Лицеја и Велике школе, Народне библиотеке и Народног позоришта, Управе фондова и Народне банке, првих фабрика и железница, Српских новина и политичких странака, Друштва српске словесности и Државне архиве... Увели су, стварали, чували и трошили свој и државни новац. Обнављали су цркве и манастире, подизали дворове, конаке, куповали имања, увећавали благо и били богати људи свога времена и простора. Пребивали су у земљи и иностранству, боравили у балканским, средњоевропским и другим метрополама. Волели и живели животом пуном мером. У том свом трајању, потрошили су време, потрошили себе и отишли у историју, остављајући дубок траг за собом.

Од тада минуло је непуно столеће. Ни много, ни мало, да без страсти и на овај начин сагледамо њихово време, завиримо у њихове животе и дворове, критички валоризујемо њихово дело и са дужним пијететом чувамо и односимо се према њиховој заоставштини. Као део националне заоставштине неоправдано је запостављана, расута у разним установама, приватним збиркама у земљи и иностранству и само делимично излагана, никад као целина приказана. Разбијена, дислоцирана и без одговарајућих услова за чување и одравање заоставштину увелико назгриза време. За ову прилику морала је бити конзервирана и рестаурирана у специјализованим лабораторијама и атељеима, за што су била потребна знатна средства и труд. Бринемо због њеног чувања у неодговарајућем простору и условима.

Изложбу "Династија Обреновића – из заоставштине" организовали смо поводом 180-годишњице Другог српског устанка (1815-1995). Због

недостатка одговарајућег изложбеног простора били смо принуђени да њено отварање померимо за почетак ове 1966. године.

Излажући дворску заставу и грбове, портрете и фотографије владара и њихових сродника рађене за живота Обреновића, одећу и униформе, оружје и ордење, намештај и предмете примењене уметности, берате и хатишерифе, уставе и законе, печате и личне предмете и другу материјалну, писану и осталу заоставштину, данас смо у прилици да се на одређени начин вратимо у њихово време и деловање, како владара, тако и уже и шире породице Обреновића; да се подсетимо на њихову владавину, успоне и падове, одласке и повратке на власт, пребивање по Европи и друго; да разгледамо њихову преосталу заоставштину, која је због протеклог времена, династичких промена и ратних вихора и пљачки на овим просторима најалост само делимично сачувана.

У току припреме изложбе одлучили смо се за репрезентативни избор из збирки и фондова Историјског музеја Србије, Музеја града Београда, Народног и Војног музеја у Београду, музеја и манастира Српске православне цркве, Архива Србије, Архива САНУ, Народне библиотеке Србије, Универзитетне библиотеке у Београду, Владе Србије, Народне банке Југославије, приватних збирки и других институција, које су нам несебично помогле у истраживању и позајмиле експонате и предмете из својих збирки и фондова. Овом приликом им се најсрдачније захваљујемо.

Изложбу су финансирали: Министарство културе Србије и Скупштина града Београда. Штампанье каталога и плаката изложбе омогућили су: Завод за израду новчаница и кованог новца и Народна банка Србије. Изложбу су помогли: Радио-телевизија Србије; Осигурање и реосигурање Нови Сад – филијала "Београд"; Уметничка ливница "Браћа Јеремић", Београд; Књиговезница "Паштрмац"; ПП "ТОПАККО", Београд; "Арт инжењеринг", Београд; "Технопроминг", Београд; Столарска радионица "Корен"; Београдска индустрија пива; "Прокупац", Београд и др.

Свима се захваљујемо на разумевању, подршци и помоћи. Посебну захвалност изражавамо Народном музеју у Београду, који је прихватио да се излоба постави и разгледа под његовим кровом, односно у здању које је такође дело династије Обреновић.

У Београду 22. фебруара 1996. год.